

Vergaderjaar 2018–2019

35 210 B

Wijziging van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2019 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL	1
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	3
1.	De begroting van het gemeentefonds	3
a.	Leeswijzer	3
b.	Het beleid	3
	a. Overzicht belangrijkste uitgavenmutaties	3
	b. Het beleidsartikel	5

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2019 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaat van het gemeentefonds.

Het in die begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikel wordt in onderdeel B. van deze memorie van toelichting toegelicht.

Wetsartikel 3

Ingevolge artikel 5, eerste lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben gemeenten gezamenlijk recht op het bedrag dat in de begroting als verplichting voor het totaal van de algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen is opgenomen. Ingevolge artikel 5, tweede lid, van de Financiële-verhoudingswet hebben de gemeenten gezamenlijk recht op de bedragen die in de begroting als verplichting voor het totaal van de

integratie-uitkeringen en het totaal van de decentralisatie-uitkeringen zijn opgenomen.

De in dit wetsartikel opgenomen bedragen zijn niet rechtstreeks uit de begrotingsstaat af te leiden. De bedragen worden nader onderbouwd in deze memorie van toelichting.

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
K.H. Ollongren

De Staatssecretaris van Financiën,
M. Snel

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. De begroting van het gemeentefonds

a. Leeswijzer

De eerste suppletoire begroting geeft een beeld van de uitvoering van de begroting 2019. De stand van de eerste suppletoire begroting wordt opgebouwd vanaf de stand van de vastgestelde begroting 2019.

b. Het beleid

Door wijzigingen in beleid van verschillende departementen kan worden overgegaan tot het beleggen of juist weghalen van taken bij gemeenten. Indien dit gepaard gaat met een toevoeging aan of een uitname uit het gemeentefonds, wordt dit begrotingstechnisch verwerkt. In de onderstaande tabel worden de mutaties groter dan € 30 mln. weergegeven. Daarbij is onderscheid aangebracht tussen nominale mutaties enerzijds en overboekingen van/naar andere departementen anderzijds.

Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2019 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Uitgaven 2019	
Vastgestelde begroting 2019	30.147.959	
Belangrijkste suppletoire mutaties		
Nominale mutaties		
1	Wijziging betalingsverloop algemene uitkering 2018	33.248
2	Wijziging betalingsverloop decentralisatie-uitkeringen 2018	276.133
3	Afrekening accres 2018 (incidenteel)	- 147.674
4	Afrekening accres 2018 (structureel)	- 147.674
5	Aanpassing accres 2019	74.327
6	Afrekening ruimte onder plafond bcf 2018	- 66.853
7	Loon- en prijsbijstelling 2019 algemene uitkering	245.602
8	Loon- en prijsbijstelling 2019 integratie uitkeringen	129.447
Overboekingen		
9	Buurtsportcoaches	73.300
10	Maatschappelijke begeleiding	32.607
11	Regionale opgave Eindhoven	41.600
12	Jeugdhulp	400.000
Overige mutaties		67.670
Stand 1e suppletoire begroting 2019	31.159.692	

Toelichting belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties

1 Wijziging betalingsverloop algemene uitkering 2018

Bij Slotwet 2018 is vastgesteld hoe de in 2018 gerealiseerde uitbetalingen voor de algemene uitkering aan de gemeenten zich verhouden tot het bedrag dat bij de 2e suppletoire begroting 2018 voor de uitbetalingen is geraamd. Daarbij is gebleken dat er bij de algemene uitkering lagere uitbetalingen zijn gedaan dan bij Najaarsnota 2018 werd verwacht. Deze verschillen kunnen ontstaan doordat op het moment van uitbetaling nog niet alle gegevens van de verdeelmaatstaven definitief zijn. Het gaat hierbij om een verschil van € 33,2 miljoen. Dit bedrag wordt, conform de bestaande systematiek, toegevoegd aan het uitgavenbudget voor 2019, zodat de betalingen aan gemeenten in 2019 plaats kunnen vinden.

2 Wijziging betalingsverloop decentralisatie-uitkeringen 2018

Bij Slotwet 2018 is vastgesteld hoe de in 2018 gerealiseerde uitbetalingen voor de decentralisatie-uitkeringen aan de gemeenten zich verhouden tot het bedrag dat bij de 2e suppletoire begroting 2018 voor de uitbetalingen is geraamd. Daarbij is gebleken dat er bij de decentralisatie-uitkeringen lagere uitbetalingen zijn gedaan dan bij Najaarsnota 2018 werd verwacht. Deze verschillen kunnen ontstaan doordat op het moment van uitbetaling nog niet alle uit te keren bedragen per gemeente definitief zijn. Het gaat hierbij om een verschil van € 276,1 mln. Dit bedrag wordt, conform de bestaande systematiek, toegevoegd aan het uitgavenbudget voor 2019, zodat de betalingen aan gemeenten in 2019 plaats kunnen vinden.

3 en 4 Afrekening accres 2018

Het definitieve accres over het begrotingsjaar 2018 wordt berekend op basis van de stand van het Financieel jaarverslag van het Rijk en wordt verwerkt in deze 1e suppletoire begroting 2019 van het gemeentefonds. Voor 2018 wordt het accres ten opzichte van de Miljoenennota 2019 met € 147,7 mln. verlaagd. Het totale accres voor 2018 wordt daarmee € 807,1 mln. miljoen. Omdat het boekjaar 2018 reeds is afgesloten wordt de incidentele correctie voor 2018 verwerkt in het begrotingsjaar 2019. Daarnaast wordt de structurele doorwerking van het accres 2018 verwerkt in deze 1e suppletoire begroting 2019 van het gemeentefonds.

5 Aanpassing accres 2019

Het accres 2019 is onderdeel van de normeringssystematiek. Als gevolg van mutaties in de accres relevante uitgaven (ARU) wordt het accres 2019, ten opzichte van de stand Miljoenennota 2019, verhoogd met € 74,3 mln.

6 Afrekening ruimte onder plafond bcf 2018

De ontwikkeling van het BTW compensatiefonds en het bijbehorende plafond leiden conform het Financieel Akkoord Rijk/VNG/IPO met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering van de fondsen. Bij Miljoenennota 2019 werd de ruimte onder het plafond voor 2018 geraamd op € 105,9 mln. voor de gemeenten. Bij de definitieve afrekening blijkt deze ruimte te zijn afgenomen met € 66,9 mln. Dit bedrag wordt verrekend met het BTW compensatiefonds.

7 Loon- en prijsbijstelling 2019 algemene uitkering

Dit betreft de loon- en prijsbijstelling voor het jaar 2019 voor de algemene uitkering. Met ingang van 2019 zijn verschillende onderdelen van de integratie-uitkering sociaal domein overgeheveld naar de algemene uitkering. Deze onderdelen genereren in 2018 en 2019 op de gebruikelijke wijze loon- en prijsbijstelling. Daarom wordt een deel van de loon- en prijsbijstelling vanaf 2019 toegevoegd aan de algemene uitkering. Met ingang van 2020 lopen deze onderdelen mee in de grondslag van het accres.

8 Loon- en prijsbijstelling 2019 integratie-uitkeringen

Dit betreft de loon- en prijsbijstelling voor het jaar 2019 voor de integratie-uitkeringen. Dit betreft de verschillende onderdelen van de integratie-uitkering sociaal domein die (nog) niet zijn overgeheveld naar de algemene uitkering. Deze onderdelen genereren op de gebruikelijke wijze loon- en prijsbijstelling.

9 Buurtsportcoaches

Voor de Brede Regeling Combinatiefuncties zijn op 29 juni 2018 de nieuwe bestuurlijke afspraken ondertekend door de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Deze nieuwe bestuurlijke afspraken zijn op 1 januari 2019 in werking getreden en zullen lopen tot en met 31 december 2022. Het nieuwe jaarlijkse beschikbare rijksbudget is structureel € 73,3 mln. voor gemeenten. Voor 2019 wordt het budget overgeboekt vanuit de begrotingen van VWS en OCW naar het gemeentefonds.

10 Maatschappelijke begeleiding

Vanwege een wijziging van Wet inburgering ontvangen gemeenten met ingang van 1 oktober 2017 een decentralisatie-uitkering uit het gemeentefonds voor de kosten van de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. De bijbehorende middelen voor 2019 worden overgeboekt vanuit de begroting van SZW.

11 Regionale opgave Eindhoven

Het Kabinet heeft geld gereserveerd voor het aanpakken van regionale opgaven. Onderdeel daarvan is de Regio Deal Brainport Eindhoven. Deze Regio Deal zet in op een onderscheidend voorzieningenniveau, het aantrekken, opleiden en behouden van technisch talent op alle onderwijsniveaus en het realiseren van innovaties met maatschappelijke impact.

12 Jeugdhulp

Voor het opvangen van knelpunten in de jeugdhulp en de benodigde transformatie heeft het Kabinet in 2019 € 400 mln. beschikbaar gesteld. Voor de jaren 2020 en 2021 is per jaar € 300 mln. beschikbaar gekomen. Daarnaast is op de VWS-begroting in 2019 € 20 mln. beschikbaar gekomen voor het tijdelijk vangnet jeugddoelstelling.

Het beleidsartikel

In onderstaande tabel worden voor de verplichtingen, de uitgaven en de ontvangsten de budgettaire gevolgen van beleid van het gemeentefonds weergegeven. Hiermee worden de integrale uitgaven die samenhangen met de samengestelde beleidsdoelstelling (het nastreven van een adequate omvang van het gemeentefonds en het nastreven van een adequate verdeling van de middelen over de gemeenten) inzichtelijk gemaakt.

Budgettaire gevolgen van beleid: beleidsartikel 1 Gemeentefonds (Bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- begroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3=1+2)	Mutaties 1 ^o supple- toire begroting 2019 (4)	Stand 1 ^o supple- toire begroting 2019 (5=3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
Verplichtingen	30.147.959	0	30.147.959	702.045	30.850.004	665.187	640.154	315.936	312.995
Uitgaven:	30.147.959	0	30.147.959	1.011.733	31.159.692	665.187	640.154	315.936	312.995
Waarvan juridisch verplicht	100%				100%				

	Ontwerp- begroting 2019 (1)	Mutaties via NvW, moties en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting 2019 (3=1+2)	Mutaties 1 ^e supple- toire begroting 2019 (4)	Stand 1 ^e supple- toire begroting 2019 (5=3+4)	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023
<i>Opdrachten</i>									
1. Kosten Financiële- verhoudingswet	1.711	0	1.711	2.350	4.061	- 450	- 450	- 450	0
<i>Bijdragen aan medeoverheden</i>									
1. Algemene uitkering c.a. en de aanvullende uitkeringen	24.888.257	0	24.888.257	396.543	25.284.800	490.099	495.248	201.012	202.569
2. Integratie- uitkeringen	4.310.733	0	4.310.733	123.431	4.434.164	122.375	114.922	110.774	105.826
3. Decentralisatie- uitkeringen	947.258	0	947.258	489.409	1.436.667	53.163	30.434	4.600	4.600
Ontvangsten:	30.147.959	0	30.147.959	1.011.733	31.159.692	665.187	640.154	315.936	312.995

Toelichting op de financiële instrumenten

Opdrachten

1. Kosten Financiële-verhoudingswet

Dit betreft het budget dat elk jaar is gereserveerd voor de uitvoering van onderzoeken op het vlak van de omvang en verdeling van het gemeentefonds en het onderhoud van het betaalsysteem.

Bijdragen aan mede overheden

1. Algemene uitkering en de aanvullende uitkeringen

Dit betreft de uitkering aan alle gemeenten, die ten goede komt aan de algemene middelen van de gemeenten. De uitkering is gebaseerd op de artikelen 5 en 6 van de Financiële-verhoudingswet.

2. Integratie-uitkeringen

Dit betreft de uitkering die wordt toegepast als rechtstreekse overheveling van middelen naar de algemene uitkering bezwaarlijk is vanwege de omvang van de herverdeeleffecten. De integratie-uitkering voorziet dan in een geleidelijke overgang naar de algemene uitkering. De uitkering is gebaseerd op artikel 5 lid 2 van de Financiële-verhoudingswet. Een overzicht van de integratie-uitkeringen is opgenomen in bijlage 1.

3. Decentralisatie-uitkeringen

Naast de algemene uitkering en de integratie-uitkering bestaat in het gemeentefonds ook de decentralisatie-uitkering. De verdeling van de decentralisatie-uitkering volgt evenmin als de integratie-uitkering de regels van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Anders dan bij de integratie-uitkering, waar de termijn van overheveling naar de algemene uitkering van tevoren vaststaat, ontbreekt bij de decentralisatie-uitkering een dergelijke termijn. Een overzicht van de decentralisatie-uitkeringen is opgenomen in bijlage 2.

Bijlage 1 – Integratie-uitkeringen

Overzicht integratie-uitkeringen gemeentefonds (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Uitgaven 2019
Voogdij 18+	686 645
Bescherm wonen	1 771 397
Participatie	1.975.815
Wijziging betalingsverloop 2018	307
Totaal:	4.434.164

Bijlage 2 – Decentralisatie-uitkeringen

Overzicht decentralisatie-uitkeringen gemeentefonds (Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Uitgaven 2019
Basisregistratie Grootchalige Topografie	211
Beeldende kunst en vormgeving	13.500
Beter benutten	86
Bevolkingsdaling	11.245
Bodemsanering	53.621
Bonus beschut werk	21.000
BRP centralisering inschrijving vergunninghouders	4.731
Buurtsportcoaches	73.300
City Deal voedsel	25
Correctie Waterschapswegen (Knelpunten verdeelproblematiek)	3.612
Dialogo Sinterklaasintocht	35
Eindhoven Internationale Knoop XL	80
Faciliteitenbesluit	877
Geweld hoort nergens thuis	3.600
Gezond in de stad	22.374
Grensland conferentie Venlo	30
Groeiopgave Almere	7.371
Herstructurering wsw Oost-Groningen	3.261
Implementatie traject 5 sociaal domein	310
Jeugd	21.700
Jeugdhulp voor kinderen in een AZC	5.100
Kansen voor alle kinderen	85.000
Kerkenvisies	3.500
Koplopergemeenten Cliëntondersteuning	8.000
Landelijke voorziening vreemdelingen	19.100
Maatschappelijke begeleiding	32.607
Maatschappelijke opvang	385.057
Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit	738
Peel en Maas vangnet	10
Pilots logeerszorg	903
Programmabureau Sociaal domein	225
Regionale opgave Eindhoven	41.600
Scholenprogramma Groningen	8.875
Slimme Laadpleinen	248
Sportakkoorden	3.715
Transformatiefonds Sociaal Domein Jeugd	36.076
Twinning arbeidsbemiddeling	61
Veiligheidshuizen	7.700
Verduurzaming basisscholen	350
Verhoging taalniveau statushouders	20.000
Versterking lokale werkgelegenheid Groningen	1.900
Voorkomen van schulden en bestrijding van armoede	14.225
Voorschoolse voorziening peuters	40.000
Vrouwenopvang	156.831
VTH-taken	46.700
Vuelta 2020	1.000
Waddenzee werelderfgoed coördinator	44
Wijziging betalingsverloop 2018	276.133
Totaal:	1.436.667